

Težave v gospodarstvu

Za leto 1979 lahko rečemo, da je najbolj značilna nestabilnost pogojena predvsem z inflacijo in skokovitim naraščanjem cen za energijo, pa tudi naraščanjem cen surovin. Soočamo se z velikim deficitom v naši blagovni menjavi s tujino in kaj slaba tolažba je, da se tudi zunanjetrgovinske bilance drugih bolj razvitih držav nagibajo k primanjkljaju.

Zaradi tega je večina dežel, tako kot tudi Jugoslavija sprejela protiinflacijske ukrepe, ki že vplivajo na gospodarska gibanja, še večji vpliv pa bodo imela prihodnje leto. Če k temu prištejemo še nekaj počasnejšo gospodarsko rast, lahko pričakujemo, da se bo prihodnje leto položaj zaostril, saj se bodo vse države prizadevale povečevati svoj izvoz, na drugi strani pa bodo zapirale svoje meje pred tujim uvozom s carinskimi in drugimi ukrepi.

Ta gibanja so se odrazila tudi v našem gospodarstvu, ne navsezadnje v manjšem izvozu in večjem uvozu. V nasprotju z začrtanimi cilji so porasle predvsem cene, kar sicer lahko opravičujemo z velikim porastom cen nafte. Prav naraščanje cen je vplivalo na naraščanje življenjskih stroškov in kar je prispevalo k povečevanju osebnih dohodkov. S tem pa se je zmanjševala konkurenčna sposobnost našega gospodarstva na tujih tržiščih, tako da tudi prioritet-

ne naloge, torej povečanje izvoza nismo uspeli povsem uresničiti.

Tudi prestrukturiranje gospodarstva teče prepočasi, kar ni čudno, saj gospodarstvu ostajajo le skromna sredstva za razširjeno reprodukcijo. Kljub temu da nismo zabeležili večjih izgub v letošnjem letu, delež akumulacije stagnira, saj izredno hitro naraščajo obveznosti, ki izhajajo zaradi vse večjega zadolževanja in sprejetih programov izgradnje infrastrukture. Glede na majhno likvidnost v gospodarstvu in ob omejitvah na področju kreditne politike, lahko pričakujemo, da bo tudi v prihodnje investicijska politika, kljub velikim načrtom, preskromna, da bi dosegli načrtno prestrukturiranje gospodarstva.

Za preteklo obdobje lahko ugotovimo, da smo dokaj slabo gospodarili, kljub temu, da smo uresničili načrtovano rast družbenega proizvoda. Žal tega nismo dosegli na podlagi kakovostnih dejavni-

kov gospodarjenja, saj je delež produktivnosti v prirastu družbenega proizvoda zelo majhen. Poleg splošnih pogojev, ki so otežkočali poslovanje in številnih sistemskih ukrepov, ki so povzročili nihanja v proizvodnji pa moramo iskati vzroke za dokaj slabo gospodarjenje tudi v združenem delu. Vse premalo je bilo izdelanih konkretnih planov za povečanje produktivnosti, premalo naporov je bilo na področju izboljševanja notranje organizacije dela in večjega izkoriščenja osnovnih sredstev. Delovni čas je še vedno premalo povezan z opravljanjem nalog in dela, pa tudi pobude za izboljšave so bile vse premalokrat sprejete. Zaradi naraščanja vseh oblik porabe, torej osebne, skupne, splošne in investicijske, si je združeno delo, kjer je bilo mogoče, prizadevalo, da bi z višjo oceno iztržilo višji dohodek. To pa je še dodatno vzpodbujalo inflacijo, ki je sprotila požirala kakovostne rezultate gospodarjenja posameznih OZD.

Zunanjetrgovinska dejavnost naj bi prevzela vlogo nosilca dobršnega dela gospodarskega razvoja v Ljubljani. Toda v tem ni povsem uspela, saj je bilo vse premalo povezovalno med trgovino in proizvodnjo, posebno pa še ne tistega, vsebinskega, ki bi rasično temeljilo na dohodkovnih odnosih. Tudi to je eden izmed vzrokov, da ljubljansko gospodarstvo ni hitreje povečevalo izvoza in izboljšalo razmerja med izvozom in uvozom. Še vedno je zunanjetrgovinska dejavnost dokaj enostransko regionalno usmerjena, predvsem na zahodno-evropsko tržišče in še vse premalo na tržišče dežel v razvoju in socialističnih dežel.

B. P.

Večji vpliv potrošnikov na komunalno dejavnost

Potrošniki so dobili v letošnjem letu večji vpliv na komunalno gospodarstvo, saj so delegati uporabnikov sodelovali pri oblikovanju planov za prihodnje leto. Kljub temu pa še niso povsem razčiščeni dohodkovni odnosi znotraj TOZD, saj se v komunalnem gospodarstvu še ni končala reorganizacija. Prav tako pa zamuja tudi uresničevanje zastavljenih nalog tako na področju enostavne kot razširjene reprodukcije kljub sorazmerno dobrim finančnim rezultatom komunalnih OZD. Še vedno tudi ni rešeno vprašanje sekundarnega komunalnega omrežja.

Letos je bil v krajevni skupnosti Ajdovščina in Prule poskusno vpeljan odvoz smeti v vrečkah, ki pa se ni dovolj dobro obnesel, deloma tudi zaradi premajhne obveženosti porabnikov torej stanovančev in delavcev na tem področju, deloma pa zaradi predragih plastičnih vrečk. Na podlagi tega poskusa so nekateri predlagali, da bi z raznobarnimi vrečkami za odpadke dosegli že določeno selekcijo odpadkov in tako omogočili reciklažo odpadnih surovin.

Dosti je bilo storjenega za lepši videz Ljubljane. Sprejet je bil akcijski program zelene in čiste Ljubljane, v katerega so se vključile krajevne skupnosti. V številnih KS so letos izvedli očiščevalne akcije in akcije za polepšanje svojega okolja.

B. P.

Plan za leto 1980

V občini Ljubljana Center predvidevamo, naj bi se družbeni proizvod v prihodnjem letu povečal za 4%. Pri tem odstotek povečanja predstavlja realno rast družbenega proizvoda brez posledic inflacije. Prav za toliko procentov naj bi se povečala tudi industrijska proizvodnja ter splošna in skupna poraba. Največji delež pri povečanju družbenega proizvoda naj bi imela produktivnost dela, ki naj bi narasla za 3%, medtem ko bi zaposlenost narasla za 1%. Realni OD zaposlenih naj bi se povečali za 1,5%. Tudi izvoz in uvoz naj bi rasli po umirjenih stopnjah in sicer bi se izvoz povečal za 7%, uvoz pa za 3%.

Na področju trgovine predvidevamo predvsem hitrejšo integracijske procese. Manjše enovite trgovinske organizacije naj bi se, kot specializirane temeljne organizacije združenega dela v posamezni stroki združevale v večje organizacije in reproduktivno moč-

nejše delovne organizacije. Na tem področju trgovine se predvideva tudi ureditev specializiranih prodajal in ožjem središču mesta, ki naj bi z bogato izbiro popestrile ponudbo blaga v Ljubljani.

Na področju gostinstva in turizma, za katerega ugotovljamo, da je preveč razdrobljeno, je predvideno večje povezovalno, predvsem turističnih agencij, ki naj bi se dogovorile za smotrnejšo delitev dela. Seveda pa ostaja stalna naloga izboljševanje turistične ponudbe in popestritev izbire. Gostinstvo naj bi se v večji meri kot dosedaj vključilo tudi v družbeno prehrano in zagotavljajo tople obroke delavcem med delom.

Industrija bo v letu 1980 dokončala začete investicije v tem srednjeročnem obdobju. Na ta način bi lahko aktivirali vložena sredstva. V skladu s finančnimi možnostmi pa naj bi v okviru industrije predvsem pospešili uvajanje avtomatizacije in modernizacije proizvodnje.

B. P.

Povečan izvoz

Povečanje izvoza je ena najpomembnejših nalog v prihodnjem letu. Predstavniki OZD pa ugotavljajo, da je za njih izvoz marsikdaj nerentabilen in zahtevajo povečanje stimulacije za izvoz ter druge olajšave. Verjetno bi se morali vprašati, koliko nas potem tak izvoz stane in, ali je gospodarsko utemeljen.

Naše gospodarstvo, kljub zahtevam njenega izvoznega dela po povečanju stimulacij, tega ne more prenesti. Vse premalo smo dosedaj izkoristili možnosti na trgih dežel v razvoju in socialističnih dežel. Prav tako se še nismo dovolj odločno spopadli z miselnostjo, da je treba čimveč izvažati, vseeno po kaki ceni. Ne prizadevamo si dovolj, da bi za naše izdelke in storitve dosegli na tujih tržiščih boljše ceno. To pa pomeni, da bi morali naši predstavniki v tujini in pa tisti, ki se z izvozom ukvarjajo, vložiti mnogo več dela, če želimo da bi take rezultate dosegli.

Številne panoge so se znašle v stiskalnici naraščajočih cen surovin, reprodukcijskih materialov in energije na eni strani in zamrznjenih cen svojih končnih proizvodov na drugi. Rešitev s povečanjem cen pa bolj malo vpliva k stabilizaciji in veliko prispeva k inflaciji, čeprav je res, da tudi administrativni posegi kot je zamrznitev cen nikakor ne rešujejo problema.

Čeprav tudi primarni proizvodnji, torej proizvodnji surovin in reprodukcijskega materiala ni poslano z rožicami, saj so njihovi finančni rezultati dokaj slabi, pa bi morali predvsem na teh področjih poiskati notranje rezerve in se vprašati, ali je njihova proizvodnja racionalno organizirana.

Vse prepogosto delavci v primarni proizvodnji vlagajo sredstva v razvoj predelovalne industrije, ki naj bi bi-

la višje akumulativna. Vprašanje je, kaj bi se zgodilo, če bi ta sredstva namesto v predelovalno industrijo vlagali v modernizacijo primarne industrije. Tako pa se danes srečujemo s predimenzionirano predelovalno industrijo, ki v veliki meri temelji na uvozu surovin in reprodukcijskega materiala in z dragimi domačimi surovinami.

Čeprav ne bo lahko, bi morali vsaj v prihodnje stremeti predvsem k modernizaciji primarne proizvodnje. V nasprotnem primeru ne bo nobeno povečevanje proizvodnje prineslo izboljšanja zunanjetrgovinske bilance, prej kvečjemu nasprotno. Zaradi večje proizvodnje bo treba uvažati več reprodukcijskega materiala in surovin, vse to pa bi še povečevalo naš zunanjetrgovinski primanjkljaj.

Eden izmed predlogov je, da bi se zmanjšali nekateri davki in prispevki za proizvodnjo, ki je namenjena za izvoz. Verjetno je tak predlog utemeljen, morali pa bi razmisliti o njem, ne samo, ko govorimo o proizvodnji za izvoz, temveč tudi, ko govorimo o proizvodnji za domači trg. Malce nepošteno je iskati notranje rezerve vedno samo v gospodarstvu. Notranjih rezerv bi verjetno lahko zelo veliko našli tudi drugje, v delovanju posameznih strokovnih služb, organov uprave itd. Neracionalnost negospodarstva se povečuje namesto da bi se zmanjševala. V skladu s tem pa seveda naraščajo obveznosti gospodarstva in se zmanjšuje njegova konkurenčna sposobnost na tujem trgu.

Polni avtobusi

Z uvedbo parnih in neparnih dni se je pred številne občane postavilo vprašanje, s katerim se še niso ubadali: kako v službo, kako po otroke v vrtec? Hote ali ne hote so se tako seznanili z uslugami mestnega prometa, ki pa so posebno ob prometnih konicah, dokaj slabe.

V torkih in četrtek stojijo na postajališčih gruča ljudi, ki nestrpno pričakujejo avtobuse, ti pa prihajajo z zamudo, včasih tako polni, da ne morejo sprejeti nobenega čakajočega. Mlade mamice z otroki v naročju zamujajo na svoje delovno mesto zaradi tega, in marsikatero pikro na račun Mestnega prometa je slišati v prepolnih avtobusih. TOZD Mestni potniški promet SAP Viator ni uspela realizirati obveznosti, ki so bile začrtane v srednjeročnem planu in zagotoviti v Ljubljani ustrezen avtobusni prevoz. Vzroki so v starih avtobusih, ki jih ni dovolj, tare jih pomanjkanje avtobusnih voznikov, vse dražje gorivo in rezervni deli. Kljub temu pa so podaljšali progostev. 9 »Trnovo-Kodeljevo« do novega obračališča v Štepanjskem naselju, prav tako progostev št. 8 »Ježica-Vižmarje«, ki so jo potegnili do Broda in uvedli novo progostev od Vižmarij do Bavarskega dvora ter podaljšali progostev št. 7 »Javna

skladišča-Zg. Šiška« do Pržanja. Pri uvajanju novih progostev se srečujejo tudi s problemom gostega prometa v Ljubljani, ki velikokrat botruje tudi zamudam mestnih avtobusov.

Telefon je postal danes pomembno sredstvo komuniciranja, toda v Ljubljani ponekod še vedno tombola, če ga dobiš. Zaostaja namreč program razvoja PTT prometa in to predvsem tisti del programa, ki obsega razvoj telefonije. Vzroki so predvsem v pomanjkanju finančnih sredstev. Z novimi cenami za telefonske priključke se bo morda položaj izboljšal in bo v prihodnjem letu program vendarle vsaj deloma realiziran.

Ljubljana je leta 1975 sprejela 10-letni program gradnje cest, ki se postopoma tudi realizira. V obdobju od 1975 do danes je bila končana rekonstrukcija Drenikove ceste in dve fazi rekonstrukcije Ce-

lovške ceste, končana je bila izgradnja Karlovškega mostu in vozlišča kot tudi nova 4 pasovnica za Gradom. Prešernova cesta, okoli katere je bilo toliko razprav, je tudi že gotova. Začela pa so se gradbena dela na zahodni obvoznici. Za rekonstrukcijo Poljanske in Litijske ceste je že pripravljena investicijska dokumentacija, v pripravi pa je investicijska dokumentacija za Šmartinsko cesto in Tržaško cesto ter za še nekatere druge manjše investicijske naloge. Pripravljalna dela pa potekajo tudi ob severni obvoznici Ljubljane.

Moramo pa se soočiti z resnico, da bo uresničevanje celotnega programa zahtevalo znatno večja sredstva kot je bilo prvotno predvideno. Kje in kako bomo zbrali dodatna sredstva je sedaj težko reči, vendar pa bo ta sredstva treba zagotoviti, saj bo drugače ljubljanski promet zašel v slepo ulico.

Zjutraj, še pogosteje pa okoli 15 ure se pojavi skoraj vsak dan prometni zamašek pred avtobusno in železniško postajo. Letos je bil razpisan javni natečaj za rešitev celotnega kompleksa centralne avtobusne postaje in železniške postaje v Ljubljani in tudi sprejet idejni osnutek. Tudi za to investicijo bo treba zagotoviti sredstva.